

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ

Літвін Ю. О.

викладач психолого-педагогічних дисциплін

*КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»
м. Біла Церква, Київська область, Україна*

Кучер Н. С.

соціальний педагог

*Білоцерківської спеціалізованої школи I-III ступенів № 9
з поглибленим вивченням іноземних мов
м. Біла Церква, Київська область, Україна*

Сучасний стан розвитку освітнього процесу в Україні висуває всі нові і нові вимоги до педагогічних працівників. На перший план виходить формування системи стосунків на основі співпраці, співдружності, взаємопідтримки та взаєморозуміння.

Спілкування – складний та тонкий процес взаємодії двох сторін. Здобуваючи досвід спілкування, кожна людина потрапляє у різні конфліктні ситуації, здебільшого отримуючи негативний досвід. Але психологічна практика свідчить про те, що конфлікти не завжди бувають деструктивними. У цьому контексті постать соціального педагога та його практична діяльність є ключовою. Сучасний соціальний педагог повинен не тільки досконал знати теорію, а й уміти ефективно працювати з людьми, продукувати навички професійних умінь та дій. А його спроможність передбачати, попереджати та вирішувати конфлікти, управляти ними є необхідною умовою ефективної взаємодії з іншими в умовах педагогічного процесу.

Аналіз наукових джерел дає можливість стверджувати, що *конфлікт – це зіткнення інтересів, цілей та думок двох сторін під час розв'язання певної, значимої для обох сторін, проблеми.*

Щоб розпізнати конфлікт, необхідно побачити його ознаки. Серед яких відомі наступні: дискомфорт, інцидент, непорозуміння, напруга, криза [3, с. 23].

Щодо характеристики видів конфліктів, то їх у психолого-педагогічній практиці велика кількість, але у шкільному середовищі найчастіше зустрічаються конфлікти у системах – «учень-учень», «учень-учитель», «учитель-батьки», «учитель-учитель», «учитель-адміністрація», «учень-адміністрація» та «батьки-адміністрація».

Головним завданням соціального педагога та будь-якого педагогічного працівника є виявлення та попередження конфліктів, а у разі їх розгортання, знаходження ефективних способів їх розв'язання.

Для того, щоб ефективно розв'язувати конфлікти, необхідно чітко розуміти їх причини. В учнівському середовищі основними причинами є: недооцінка самостійності школярів, нетерпимість до повчань, уразливість дітей до приниження їх фізичних та духовних сил, надмірна нетерпимість до приниження почуття власної гідності, глузування, грубості з боку товаришів, батьків чи вчителів, схильність до зміни настрою чи емоційної напруги, гостре реагування на зауваження з проводу фізичних вад чи зовнішності, а також делікатність у питаннях дружби та кохання [2, с. 28-31].

На шляху до подолання конфліктів важлив знати які стилі поведінки використовуються у конфліктах: суперництво, поступливість, ухиляння, компроміс та співпраця [2, с. 89-91].

У своїй роботі соціальний педагог має широкий спектр можливостей у подоланні та попередженні негативних наслідків конфліктів, тому його робота може бути зосереджена на наступних напрямках:

- прогнозування та профілактика конфліктів, що забезпечуватиме своєчасне виявлення потенційних конфліктних ситуацій та за умов високої конфліктної компетентності вирішувати суперечності на етапі, коли конфлікт ще не нув форми відкритого протистояння;

- попередження конфліктів, що передбачає створення таких умов діяльності, які перешкоджали б виникненню суперечностей та конфліктів;

- формування конфліктної компетентності з метою успішного вирішення особистістю міжособистісних конфліктів у різних ситуаціях життєдіяльності;

- створення професійної системи посередництва у вирішенні різноманітних конфліктів.

Практична діяльність педагогічних працівників доводить, що використання інноваційних технологій допомагає у розв'язанні конфліктних ситуацій.

Серед інформаційно-комп'ютерних технологій у конфліктах можлив використовувати презентаційні матеріали, переглядо відео, створення візуального контенту.

Технологія критичного мислення розв'язує конфлікти через використання психологічних задач, тренінгів.

Через проведення різноманітних виховних занять, роботи в групах, роліві гри реалізується технологія інтерактивного навчання.

Використання ігрових ситуацій та ігрових задач передбачає ігрова технологія.

Новітні арт-педагогічні техніки, такі як саморегуляція та релаксація включає технологія особистісного орієнтованого навчання.

Однією з провідних та цікавих є технологія проектного навчання, що передбачає створення проектів.

Через постійні «Мозкові атаки» впроваджується технологія проблемного навчання.

У сукупності використання перелічених технологій дає можливість ефективно долати, а іноді й попереджати появу конфліктних ситуацій у шкільному середовищі.

В освітньому середовищі практикуючий соціальний педагог може попередити конфліктні ситуації заздалегідь побачивши ознаки конфлікту, що нлижається в дітях. В такому випадку він може прийняти всі міри для попередження таких станів. Для учнів молодшого шкільного віку рекомендується проводити виховні заняття, які побудовані на основі гри (Рис. 1.1.).

Рисунок 1.1. Заняття з елементами тренінгу для молодших школярів

Для підлітків ефективно використовувати ділові ігри, заняття з елементами тренінгу. Для старшокласників цікавими будуть тренінгові заняття та години спілкування.

Для підлітків захоплюючими будуть ігри (Рис. 1.2.).

Рисунок 1.2. Ігрові вправи для подолання конфліктів

Для старшокласників пропонуємо тренінгове заняття з використанням мультимедіа, адже різноманіття видів діяльності під час тренінгу тримає увагу юнаків та зацікавлює роботою (Рис. 1.3.).

Рисунок 1.3. Тренінгове заняття для старшокласників

У разі, якщо конфлікт вже виник, важлив швидко його розв'язати, але таким чином, щоб перетворити конфлікт на конструктивний.

У цьому допоможе арсенал наукових, надійних та валідних методик, які визначають рівень конфліктності особистості, способи поведінки у конфліктах та основні їх причини. Для реалізації діагностичної діяльності можна використати наступні методики: оцінка конфліктності особистості; оцінка тактики переговорів у конфліктах; оцінка рівня контактності особистості; анкетування «Ваше ставлення до проблеми конфліктів»; особистісний опитувальник Г.Айзенка; методика К.Томаса; опитувальник А.Басса та А.Даркі; оцінка стилю спілкування; оцінка врівноваженості в конфліктах і схильності до нервових зривів; оцінка характеристик і рівня тривожності; визначення стилю поведінки у конфліктній ситуації; оцінка комунікативних та організаторських схильностей у процесі спілкування (КОС-1); методика діагностики домінуючої стратегії психологічного захисту в спілкуванні В.В. Бойко; оцінка комунікативного контролю в спілкуванні (адаптований варіант тесту М. Снайдера); тест «Чи вмієте Ви слухати» (методика М.Снайдера) (Рис. 1.4.).

Рисунок 1.4. Діагностичні методики

У разі якщо конфліктна ситуація вже наявна, головне завдання соціального педагога (чи будь якого педагогічного працівника) запобігти

її розвитку. Для цього використовується весь арсенал засобів майстерності вчителя.

Серед найпростіших технологій подолання конфліктів соціальними педагогами та педагогічними працівниками використовуються бесіди та консультації, тренінгові форми роботи з використанням елементів рольових ігор.

Медіація посідає особливе місце. Серед засобів і технологій розв'язання конфліктів. Ефективним засобом профілактики конфліктів є організація проектної діяльності школярів [1, с. 43].

Інноваційними технологіями у конфліктології є арт-педагогічні технології до складу яких входять пісочна терапія, бібліотерапія, казкотерапія, музикотерапія, кольоротерапія, саморегуляція (Рис. 1.5.) та релаксація.

Рисунок 1.5. Вправи на саморегуляцію

Таким чином, комплексний підхід, ґрунтовні знання про сутність, типи, причини виникнення, шляхи розв'язання конфліктів та інноваційні технології з боку педагогів і батьків є необхідними складовими процесу формування конструктивних взаємин у шкільному середовищі.

Література:

1. Дмитренко, Л. Вирішення дитячих конфліктів: медіація як новий і корисний спосіб вирішення дитячих конфліктів. Соціальний педагог : газета, 2017. № 4. С. 43-46.
2. Дрожжина Т.В. Конфлікти в школі: як навчитися швидко їх розв'язувати. Харків : Вид. група «Основа», 2010. 160с.
3. Матус Р. Як дітям уникнути конфліктів у школі. Сучасна школа України : газета, 2017. № 3. С. 23-28.
4. Рибалк М. Усе про конфлікти: правила безконфліктного спілкування. Психолог: всеукраїнська газета для психологів, учителів, соціальних педагогів, 2016. № 15/16. С. 48-51.